

HAĆCIA Ewa¹

Uwarunkowania rozwoju turystyki w regionach nadmorskich w Polsce

Słowa kluczowe
turystyka, regiony nadmorskie,
miasta portowe, rozwój regionalny

Streszczenie

Celem publikacji jest przedstawienie uwarunkowań rozwoju turystyki w regionach nadmorskich w Polsce. Szczególną uwagę zwrócono na znaczenie ruchu turystycznego w miastach portowych. Wskazano turystykę jako istotną determinantę rozwoju regionalnego.

Publikacja zawiera wyniki badań prowadzonych w ramach projektu badawczego własnego pt.: „Portowe centra logistyczne jako stymulanty rozwoju portów, miast portowych i regionów nadmorskich. Badanie, modelowanie, koncepcja lokalizacji, eksploatacji i zarządzania”, realizowanego pod kierunkiem Cz. Christowej w Akademii Morskiej w Szczecinie, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki w latach 2011 – 2012.

CONSIDERATIONS OF THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN COASTAL REGIONS IN POLAND

Abstract

The main aim of the publication is to present conditions for development of tourism in coastal regions in Poland. Particular attention has been paid to the importance of tourist traffic in the port cities. Tourism has been indicated as an essential determinant of regional development.

The publication presents the results of research led by Czestawa Christowa, under a research project titled “Port logistics centres as a stimulant for the development of ports, port cities and coastal regions. The research on, modeling, concept of location, operation and management”, financed by the National Science Centre in the years 2011 – 2012.

1. WSTĘP

Turystyka jako istotny czynnik polityki regionalnej została uznana, zgodnie ze Strategią Lizbońską, za jeden z priorytetów polityki spójności UE w latach 2007 – 2013, zarówno w aspekcie konwergencji, jak i współpracy terytorialnej. Znaczenie turystyki nie zostanie pominięte również w przyszłej polityce regionalnej UE i Polski. W 2010 r. została przyjęta *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie*. Jest ona zgodna z trendami w unijnej polityce regionalnej, czyli dążeniem zarówno do wspierania silnych stron wszystkich regionów, jak i identyfikacji obszarów, które wymagają dodatkowego wsparcia. Wszystkie te działania mają na celu poprawę spójności terytorialnej oraz podnoszenie konkurencyjności wszystkich regionów. Dokument ten będzie stanowił podstawę do podziału funduszy unijnych w latach 2014 – 2020. Istotną zmianą w strategii, dokonaną w wyniku konsultacji międzyresortowych, jest rozszerzenie opisu wyzwań i celów o znaczenie turystyki w rozwoju regionalnym. Zwrócono uwagę na rosnącą rolę turystyki jako ważnej sfery aktywności gospodarczej i społecznej, szczególnie w regionach o największych walorach turystycznych [5, s. 624].

Istnieje opinia, że Europa to najpopularniejszy kierunek turystyczny na świecie. Komisja Europejska w opublikowanym w 2010 r. komunikacie sugeruje konieczność działań na rzecz turystyki i formułuje następujące cele główne: [3, s. 7 – 8]

1. Stymulowanie konkurencyjności sektora turystycznego w Europie,
2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego i odpowiedzialnej turystyki wysokiej jakości,
3. Konsolidacja wizerunku i widoczności Europy jako zbioru kierunków turystycznych wysokiej jakości i opartych na zasadach zrównoważonego rozwoju,
4. Pełne wykorzystanie potencjału różnych obszarów polityki i instrumentów finansowych UE na rzecz rozwoju turystyki.

Turystyka jest kluczowym czynnikiem rozwoju społecznego i gospodarczego regionów nadmorskich, stanowi ważny sektor w świetle celów strategii lizbońskiej, wymaga zintegrowanego podejścia między innymi w ramach polityki spójności, morskiej, rybołówstwa, ochrony środowiska, społecznej i zdrowotnej. Teza ta ma swoje odzwierciedlenie w dokumentach unijnych [1, 8, 11].

Wielkość, struktura, dynamika ruchu turystycznego przyjazdowego wpływa na rozwój działalności gospodarczej ukierunkowanej na jego przyjęcie. Im większy jest ruch turystyczny, tym silniej rozwija się funkcja turystyczna w danym regionie, a turystyka odgrywa istotną rolę w systemie gospodarczym regionu [6, s. 597 – 598].

¹ Akademia Morska w Szczecinie, Wydział Inżynieryjno-Ekonomiczny Transportu, Instytut Zarządzania Transportem, Zakład Organizacji i Zarządzania, e-mail: ehacia@op.pl

2. METODY BADAŃ

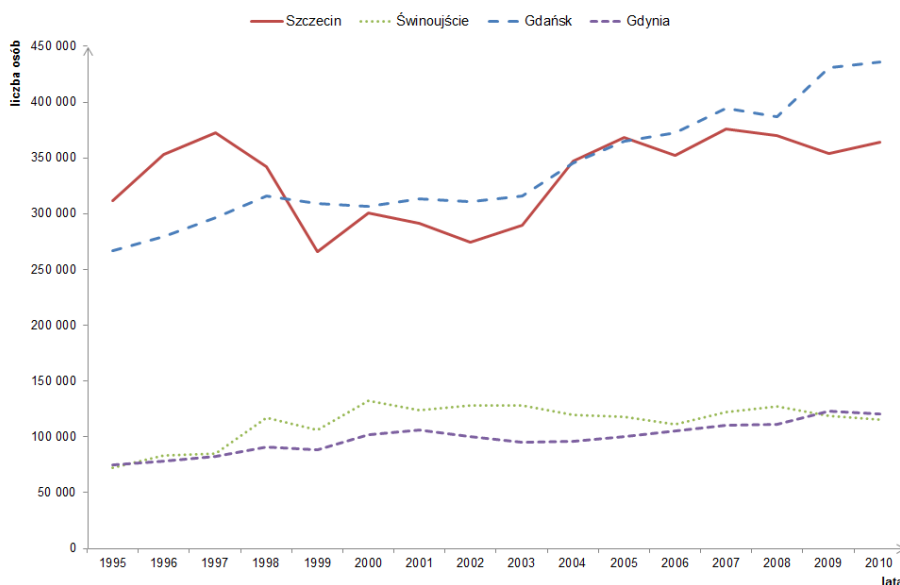
Publikacja jest wynikiem przeprowadzonych badań, w ramach których zastosowano elementy procedury badawczej typu diagnostycznego, umożliwiającej ustalenie stanu obecnego. Przeprowadzono analizę porównawczą ruchu turystycznego w czterech miastach portowych w Polsce (Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni) w latach 1995 – 2010 na podstawie danych statystycznych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych [12]. Analizę uzupełniono również danymi, pochodzącymi z opracowań GUS. W wyniku badań, przeprowadzonych również poza zaprezentowanymi w publikacji, sformułowano listę najważniejszych działań warunkujących rozwój turystyki w regionach nadmorski w Polsce. Dokonano także analizy dokumentów unijnych, dotyczących turystyki, które wskazują na istotne jej znaczenie w rozwoju regionów.

3. RUCH TURYSTYCZNY W MIASTACH PORTOWYCH W POLSCE W LATACH 1995 – 2010

Ruch turystyczny jest to zjawisko o charakterze społeczno-ekonomicznym, jego uczestnicy kreują popyt na usługi i towary, który powoduje określone konsekwencje w obszarach recepcji turystycznej, emisji i tranzytowych [7, s. 12].

Wielkość ruchu turystycznego ma swoje bezpośrednie odzwierciedlenie w liczbie osób korzystających z obiektów noclegowych, liczbie udzielonych noclegów oraz stopniu wykorzystania miejsc noclegowych. Według tych kryteriów zostanie przeprowadzona ocena ruchu turystycznego w czterech miastach w województwach zachodniopomorskim i pomorskim, na terenie których zlokalizowane są porty morskie o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, czyli Szczecin, Świnoujście, Gdańsk i Gdynia. Są to również miasta o znacznym ruchu turystycznym.

Liczbę turystów ogółem korzystających z obiektów zbiorowego zakwaterowania w głównych miastach portowych województw zachodniopomorskiego i pomorskiego w latach 1995 – 2010 przedstawiono na rysunku 1. W 2010 r. odnotowano wzrost liczby turystów ogółem w obiektach zbiorowego zakwaterowania w stosunku do 1995 r. we wszystkich czterech miastach o: 16,96% (z 311 601 do 364 441) w Szczecinie, 60,38% (z 72 142 do 115 702) w Świnoujściu, 63,51% (z 266 809 do 436 270) w Gdańsku i 60,73% (z 75 080 do 120 678) w Gdyni. We wszystkich badanych latach zaobserwowano znaczną przewagę Szczecina i Gdańska nad Świnoujściem i Gdynią. W miastach województwa pomorskiego odnotowano stopniowy coroczny wzrost, natomiast w zachodniopomorskich występowały spadki i wzrosty. Od 2006 r. najwięcej turystów nocuje w Gdańsku.

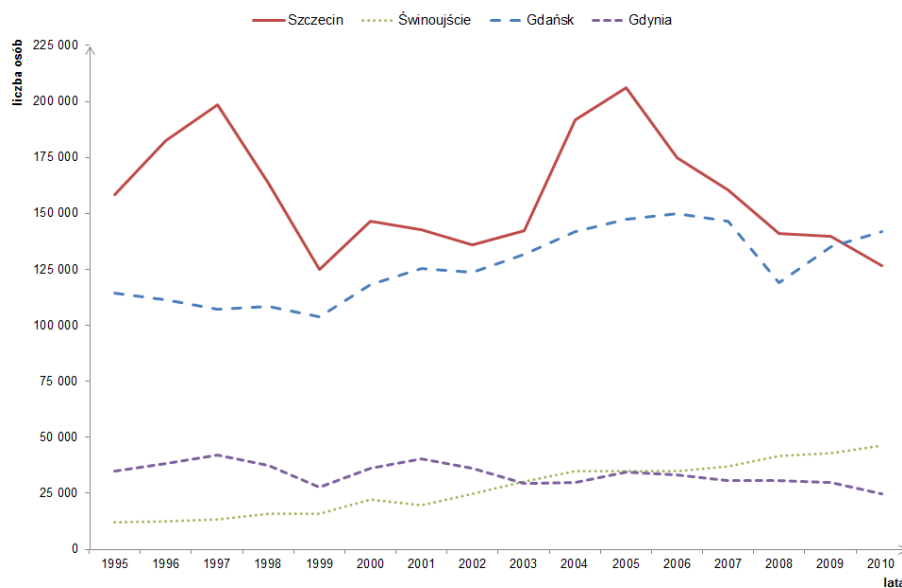
Rys. 1. Turyści korzystający z obiektów zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni w latach 1995 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [12]

Analiza liczby turystów zagranicznych nocujących w obiektach zbiorowego zakwaterowania na terenie głównych miast portowych obu regionów w latach 1995 – 2010 (rys. 2) pozwala zaobserwować wahania tej wartości. W 2010 r. w odniesieniu do 1995 r. zaobserwowano następujące zmiany liczby turystów zagranicznych w obiektach zbiorowego zakwaterowania poszczególnych miast: spadek o 20,10% (z 158 302 do 126 480) w Szczecinie, wzrost o 283,84% (z 12 101 do 46 448) w Świnoujściu, wzrost o 24,17% (z 114 206 do 141 807) w Gdańsku i spadek o 29,05% (z 35 007 do 24 839) w Gdyni.

W tym samym okresie wzrosła liczba turystów zagranicznych nocujących w obiektach na terenie całych województw zachodniopomorskiego i pomorskiego o odpowiednio 40,15% (z 269 660 do 377 939) i 12,32% (z 231 402 do 259 906).

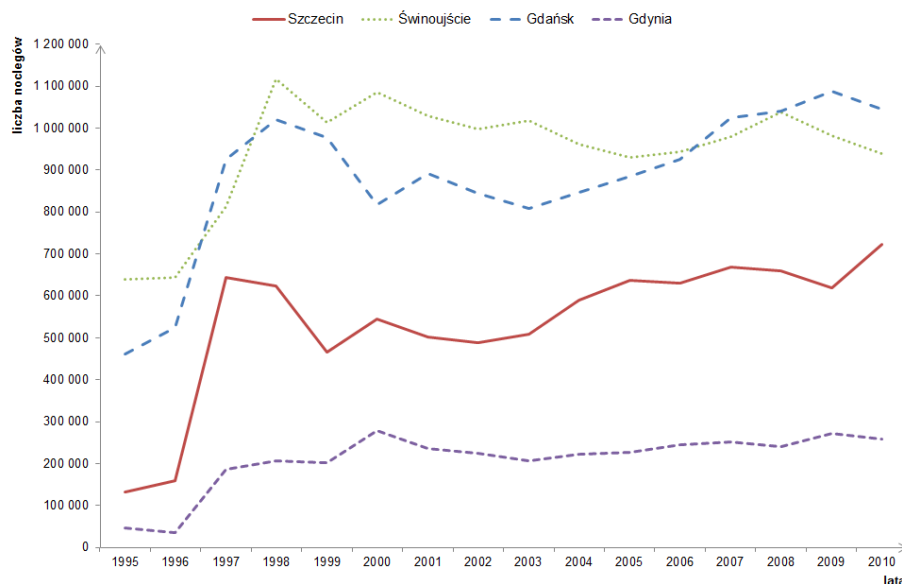
Niemal przez cały analizowany okres najwięcej turystów zagranicznych nocowało w Szczecinie, tylko w 2010 r. w Gdańsku. Od 2003 r. najmniej turystów korzystało z obiektów w Gdyni i nadal występuje tendencja spadkowa.

Rys. 2. Turyści zagraniczni korzystający z obiektów zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni w latach 1995 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [12]

Na rysunku 3 zaprezentowano liczbę udzielonych noclegów ogółem w obiektach zbiorowego zakwaterowania w głównych miastach portowych województw zachodniopomorskiego i pomorskiego w latach 1995 – 2010. W 2010 r. odnotowano wzrost liczby udzielonych noclegów ogółem w stosunku do 1995 r. we wszystkich czterech miastach, mianowicie o: 450,16% (z 131 415 do 722 996) w Szczecinie, 46,79% (z 639 473 do 938 661) w Świnoujściu, 126,56% (z 461 246 do 1 145 014) w Gdańsku i 452,07% (z 46 834 do 258 555) w Gdyni. W porównaniu ze wzrostem liczby turystów są to znacznie większe wielkości. Wynika stąd, że turystów jest więcej i wydłużają oni swój pobyt w obiektach na terenie badanych miast.

Rys. 3. Noclegi udzielone w obiektach zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni w latach 1995 – 2010

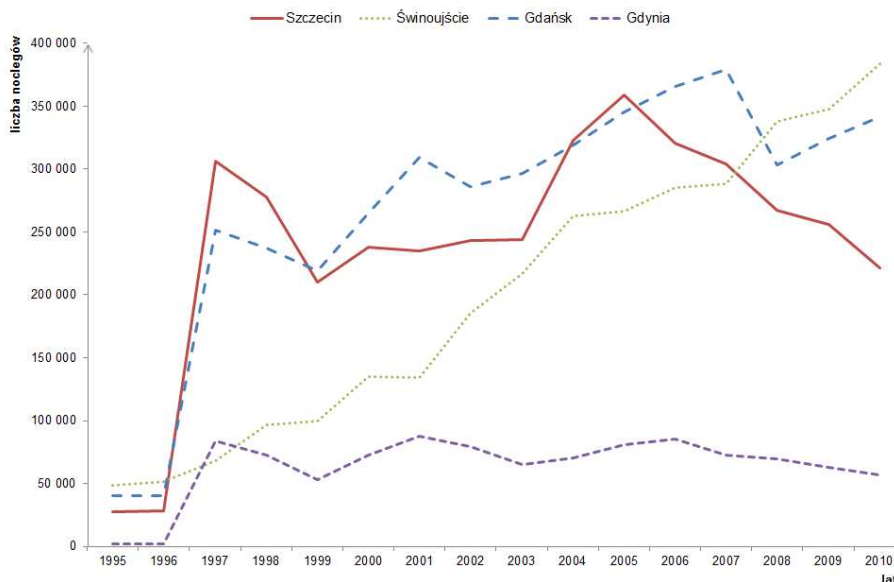
Źródło: opracowanie własne na podstawie: [12]

Dla porównania w tych samych latach liczba noclegów udzielonych we wszystkich miejscowościach na terenie województw zachodniopomorskiego i pomorskiego wzrosła o odpowiednio 20,84% (z 7 816 212 do 9 445 058) i 4,60% (z 5 404 587 do 5 653 001). Tak niskie wzrosty dla województw i wysokie w badanych miastach oznaczają znaczne spadki liczby noclegów udzielanych w innych miejscowościach na terenie całego województwa, szczególnie pomorskiego. W województwie zachodniopomorskim więcej niż w Świnoujściu udzielanych jest noclegów w Kołobrzegu, ale nie jest to port o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, więc nie został włączony do analizy.

Liczbę noclegów udzielonych turystom zagranicznym w obiektach zbiorowego zakwaterowania w głównych miastach portowych województw zachodniopomorskiego i pomorskiego w latach 1995 – 2010 przedstawiono na rysunku 4. W 2010 r. odnotowano wzrost liczby noclegów udzielonych turystom zagranicznym w porównaniu z 1995 r. we wszystkich czterech miastach, mianowicie o: 711,28% (z 27 274 do 221 269) w Szczecinie, 687,92% (z 48 732 do 383 968) w Świnoujściu, 751,76% (z 40 069 do 341 290) w Gdańsku i 2529,96% (z 2 166 do 56 965) w Gdyni.

Podobnie jak w przypadku liczby udzielonych noclegów ogółem, wzrost dla całego województwa był niższy niż w badanych miastach. Dla województwa zachodniopomorskiego wyniósł 493,25% (z 338 484 do 2 008 067), a w pomorskim 291,86% (z 163 352 do 640 116).

Najwyższy wzrost odnotowano w Gdyni, ale nastąpił on głównie na początku ocenianego okresu, natomiast później wahania były niewielkie. Natomiast w pozostałych trzech miastach sytuacja była bardziej dynamiczna. Tylko w Świnoujściu w ciągu tych szesnastu lat następowały coroczne wzrosty.

Rys. 4. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w obiektach zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni w latach 1995 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [12]

W tabeli 1 przedstawiono procentowy udział turystów i udzielonych im noclegów na terenie badanych miast w 2010 r. w ich ogólnej liczbie w całym województwie oraz obu łącznie.

W województwie zachodniopomorskim udział Szczecina pod względem liczby turystów ogółem oraz turystów zagranicznych był większy. Natomiast udział Świnoujścia był większy w ogólnej liczbie udzielonych noclegów turystom ogółem oraz turystom zagranicznym. W drugim z województw udział Gdańska był znacznie wyższy niż Gdyni, zarówno biorąc pod uwagę liczbę turystów, jak i udzielone im noclegi. Pod względem udzielonych noclegów turystom zagranicznym udział Świnoujścia w ich liczbie dla obu województw łącznie był najwyższy. W pozostałych przypadkach, przedstawionych w tabeli 1, najwyższe wskaźniki odnotowano w Gdańsku.

Tab. 1. Turyści i udzielone im noclegi w obiektach zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie i Świnoujściu oraz Gdańsku i Gdyni w 2010 r. (w %)

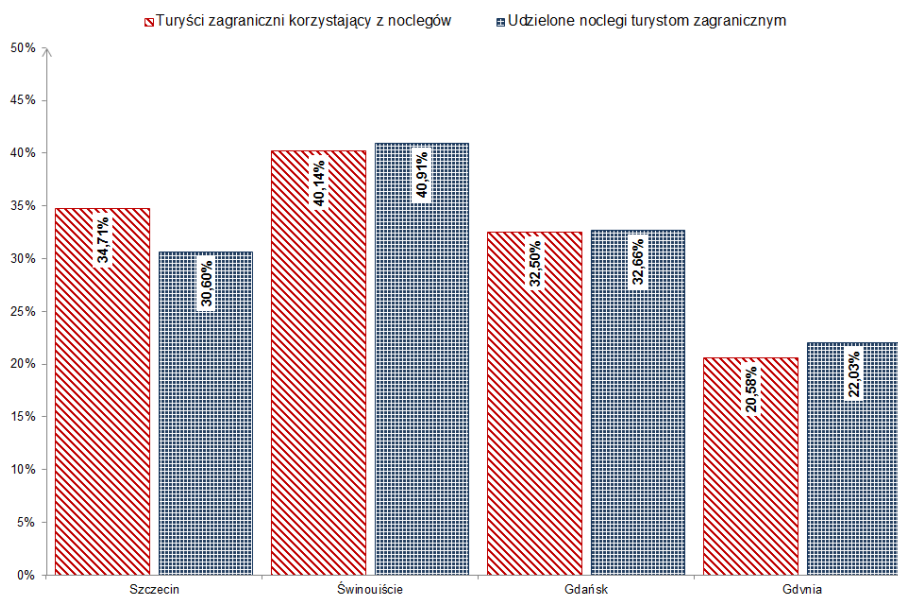
Wyszczególnienie		Miasto	Zakres przedmiotowy			
			Turyści ogółem korzystający z noclegów	Turyści zagraniczni korzystający z noclegów	Udzielone noclegi ogółem	Udzielone noclegi turystom zagranicznym
Udział danego miasta w całym województwie	zachodniopomorskim	Szczecin	20,86	33,47	7,65	11,02
		Świnoujście	6,62	12,29	9,94	19,12
	pomorskim	Gdańsk	26,78	54,56	18,49	53,32
		Gdynia	7,41	9,56	4,57	8,90
Udział danego miasta w obu województwach łącznie		Szczecin	10,80	19,83	4,79	8,36
		Świnoujście	3,43	7,28	6,22	14,50
		Gdańsk	12,92	22,23	6,92	12,89
		Gdynia	3,57	3,89	1,71	2,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [12]

Analiza stopnia wykorzystania miejsc noclegowych pozwala na wyciągnięcie wniosków na temat faktycznej oraz możliwej wielkości ruchu turystycznego. W 2010 r. odnotowano następujące wartości wskaźnika (w skali całego roku) w badanych miastach: 37,20% w Szczecinie, 46,00% w Świnoujściu, 44,20% w Gdańsku i 39,30% w Gdyni. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w całym województwie zachodniopomorskim wynosił 44,30%, a w pomorskim 35,60%. Tylko w Szczecinie wskaźnik osiągnął wartość niższą od średniej wojewódzkiej. Był również najniższy ze wszystkich czterech badanych miast portowych [9, s. 3] [10, s. 8 – 9].

Analiza stopnia wykorzystania bazy noclegowej w ocenianych miastach portowych województw zachodniopomorskiego i pomorskiego pozwala sformułować wniosek o znacznie większych możliwościach w zakresie obsługi ruchu turystycznego na ich terenie.

Turystyka zagraniczna przyjazdowa we wszystkich czterech miastach odgrywa istotną rolę, a udział turystów zagranicznych w ogólnej liczbie turystów korzystających tu z noclegów jest znaczny. Dużo wyższy niż w przypadku całych województw zachodniopomorskiego i pomorskiego. Na rysunku 5 przedstawiono sytuację w 2010 r., zarówno pod względem liczby turystów korzystających z noclegów, jak i liczby noclegów im udzielonych. Najwyższy wskaźnik odnotowano w Świnoujściu, najniższy w Gdyni.

Rys. 5. Udział procentowy turystów zagranicznych w ogólnej liczbie turystów nocujących w obiektach zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni w 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [12]

W 2010 r. w odniesieniu do 1995 r. zaobserwowano następujące zmiany procentowego udziału turystów zagranicznych w ogólnej liczbie turystów korzystających z noclegów w poszczególnych miastach: spadek o 31,69% w Szczecinie, wzrost o 139,33% w Świnoujściu, spadek o 24,06% w Gdańsku i spadek o 55,86% w Gdyni. Natomiast pod względem liczby noclegów udzielonych turystom zagranicznym w tym samym okresie nastąpiły wzrosty o: 47,46% w Szczecinie, 436,78% w Świnoujściu, 275,95% w Gdańsku i 376,38% w Gdyni. Turyści zagraniczni przyjeżdżają na dłużej. Miasta te charakteryzują się dość dobrą dostępnością komunikacyjną dla nich. Do Szczecina i Świnoujścia przyjeżdżają głównie samochodami, natomiast do Gdańska i Gdyni, korzystając z transportu lotniczego.

Strukturę turystów zagranicznych nocujących w Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni w 2010 r. według krajów podano w tabeli 2. We wszystkich czterech miastach największą grupę stanowili Niemcy. W Szczecinie było ich 47,73%, Świnoujściu – aż 89,49%, Gdańsku – 38,38% i Gdyni – 26,12%. Szczecin i Świnoujście to miasta położone blisko granicy, dlatego przyjeżdża ich tutaj dużo więcej. Miasta województwa pomorskiego odwiedzają turyści z Rosji (w Gdyni w 2010 r. było ich prawie 18%), dla których jest to obszar bardziej dostępny komunikacyjnie niż zachodniopomorskie. W Gdańsku i Gdyni znaczną grupę stanowili turyści ze Skandynawii, którzy korzystali głównie z transportu lotniczego.

Tab. 2. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie i Świnoujściu oraz Gdańsku i Gdyni w 2010 r.

Lp.	Kraj	Udział turystów z danego kraju w ogólnej liczbie turystów zagranicznych korzystających z obiektów zbiorowego zakwaterowania w danym mieście [%]	Lp.	Kraj	Udział turystów z danego kraju w ogólnej liczbie turystów zagranicznych korzystających z obiektów zbiorowego zakwaterowania w danym mieście [%]
województwo zachodniopomorskie					
Szczecin			Świnoujście		
1.	Niemcy	47,73	1.	Niemcy	89,49
2.	Dania	21,28	2.	Szwecja	4,90
3.	Szwecja	5,51	3.	Dania	1,96
4.	Norwegia	3,13	4.	Inne	3,65
5.	Holandia	3,09			
6.	Inne	19,27			
województwo pomorskie					
Gdańsk			Gdynia		
1.	Niemcy	38,38	1.	Niemcy	26,12
2.	Norwegia	7,06	2.	Rosja	17,97
3.	Wielka Brytania	7,04	3.	Szwecja	11,77
4.	Finlandia	6,88	4.	Wielka Brytania	7,65
5.	Szwecja	5,48	5.	Finlandia	5,37
6.	Rosja	4,32	6.	Norwegia	4,06
7.	Inne	30,83	7.	Inne	27,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [12]

4. DZIAŁANIA WARUNKUJĄCE ROZWÓJ TURYSTYKI W REGIONACH NADMORSKICH W POLSCE

Obszar atrakcyjny turystycznie, z punktu widzenia warunków rozwoju turystyki jest miejscem koncentracji ruchu turystycznego. Rozwój popytu oraz podaży turystycznej są uzależnione od pewnych uwarunkowań, które wpływają na stopień atrakcyjności regionu i jego zdolność do zaspokajania potrzeb uczestników różnych rodzajów ruchu turystycznego [4, s. 343].

Cztery polskie miasta, na terenie których zlokalizowano porty morskie o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej są jednocześnie obszarami o znacznym ruchu turystycznym. Jak podano w tabeli 1, w 2010 r. turyści korzystający z noclegów w Szczecinie i Świnoujściu stanowili łącznie 27,58% wszystkich nocujących na terenie województwa zachodniopomorskiego. W grupie turystów zagranicznych udział ten wyniósł aż 45,76%. Z noclegów w Gdańsku i Gdyni łącznie skorzystało 34,19% turystów nocujących w województwie pomorskim, natomiast 64,12% w przypadku turystów zagranicznych.

Utrzymanie dotychczasowego ruchu turystycznego na tych obszarach oraz dążenie do jego zwiększenia jest istotne ze względu na rozwój całych obu województw zachodniopomorskiego i pomorskiego.

Między innymi analiza i ocena ruchu turystycznego w miastach portowych i regionach nadmorskich w Polsce jest przydatna do określenia podstawowych uwarunkowań rozwoju turystyki. Skuteczne stymulowanie rozwoju regionów nadmorskich, z uwzględnieniem istotnego wpływu turystyki, wymaga podjęcia wielu działań. Powinny one być odpowiednio zaplanowane i skoordynowane. Ich wachlarz jest bardzo szeroki i różnorodny. Efektywna obsługa ruchu turystycznego wymaga działań między innymi w zakresie dostępności transportowej, zagospodarowania turystycznego, promocji, edukacji, bezpieczeństwa, polityki regionalnej i turystycznej, a także kompleksowych badań naukowych.

W wyniku badań, przeprowadzonych również poza zaprezentowanymi w publikacji, sformułowano listę najważniejszych działań warunkujących rozwój turystyki w regionach nadmorskich w Polsce, do których można zaliczyć:

- 1) poprawienie dostępności komunikacyjnej regionów,
- 2) poprawienie stanu infrastruktury transportu drogowego oraz wprowadzanie zintegrowanych systemów sterowania ruchem w miastach i na głównych trasach nadmiernie obciążonych w miesiącach letnich,
- 3) zachęcanie turystów do korzystania z transportu kolejowego, zorganizowanych przejazdów autokarowych oraz kursowym autobusem,
- 4) prowadzenie działań promocyjnych prowadzących do zwiększenia ruchu turystycznego zagranicznego przyjazdowego,
- 5) zwiększenie liczby pasażerskich połączeń promowych, również w typowo turystycznych mniejszych miejscowościach,
- 6) tworzenie, modernizowanie i rozwijanie terminali pasażerskich w portach morskich, ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury i logistyki obsługi statków pasażerskich/wycieczkowych i turystów [2, s. 189],
- 7) rozszerzanie oferty turystyki morskiej w małych portach,
- 8) zwiększanie liczby zagranicznych i krajowych połączeń lotniczych,
- 9) przystosowywanie i uruchamianie do celów turystycznych mniejszych lotnisk,

- 10) utrzymywanie czołowych miejsc w Polsce pod względem liczby miejsc noclegowych w obiektach turystycznych,
  - 11) rozbudowywanie i modernizowanie bazy noclegowej,
  - 12) prowadzenie działań zmierzających do wzrostu stopnia wykorzystania bazy noclegowej, szczególnie poza sezonem,
  - 13) budowanie, rozbudowywanie, modernizowanie i przystosowywanie bazy noclegowej oraz gastronomicznej w celu użytkowania całorocznego, a także wydłużenia sezonu turystycznego,
  - 14) rozszerzanie oferty noclegowej dla turystów biznesowych i elitarnych poprzez budowę hoteli z co najmniej trzema gwiazdkami z rozbudowanym zapleczem,
  - 15) przystosowywanie bazy turystycznej do coraz bardziej popularnej turystyki biznesowej poprzez tworzenie centrów konferencyjnych w dużych miastach oraz w atrakcyjnych turystycznie miejscowościach,
  - 16) zrealizowanie projektu „Zachodniopomorski Szlak Żeglarski”, finansowanego głównie z funduszy unijnych, zakładającego budowę oraz rozbudowę 28 marin i przystani żeglarskich wzdłuż Odry, Jeziora Dąbie, Zalewu Szczecińskiego i wybrzeża (wybudowane zostaną między innymi mariny i porty turystyczne w Wolinie, Kamieniu Pomorskim, Rewalu, Mielnie i Darłowie oraz zostaną zmodernizowane mariny i przystanie jachtowe w Szczecinie, port turystyczny w Trzebieży oraz marina w Kołobrzegu),
  - 17) zrealizowanie planowanych projektów inwestycyjnych w ramach regionalnych programów operacyjnych,
  - 18) stworzenie, w ramach promocji turystyki wodnej, sieci przystani kajakowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, zbudowanie infrastruktury rekreacyjnej i żeglarskiej,
  - 19) zrewitalizowanie zabytkowych linii nadmorskiej kolei wąskotorowej w ramach wykorzystania istniejącej i niefunkcjonującej regionalnej infrastruktury transportowej w celach turystycznych oraz podjęcie działań, prowadzących do wzrostu znaczenia kolei wąskotorowych jako atrakcji turystycznej,
  - 20) promowanie form turystyki aktywnej i specjalistycznej, niewymagających długiego pobytu w miejscowości turystycznej lub będących urozmaiceniem dłuższych pobytów w celach wypoczynkowych,
  - 21) budowanie, przebudowywanie i zmodernizowanie ścieżek rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą – w ramach rozwoju turystyki aktywnej,
  - 22) rozszerzanie oferty turystyki pieszej poprzez wytyczenie większej liczby szlaków turystycznych,
  - 23) przeciwdziałanie uzależnieniu gospodarki turystycznej regionu jedynie od turystyki wypoczynkowej realizowanej w pasie nadmorskim oraz aktywizowanie działalności gospodarczej o charakterze turystycznym w obszarach o mniejszym ruchu turystycznym w celu jego zwiększenia,
  - 24) doprowadzanie do powstania klastrów turystycznych w celu integracji instytucji i przedsiębiorstw gospodarki turystycznej regionu,
  - 25) rozszerzanie i wzmacnianie oferty edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie ekonomiki turystyki, marketingu usług turystycznych, psychologii turystyki, geografii turystyki, skierowanej do kadr kreujących ruch turystyczny,
  - 26) poprawianie systemu bezpieczeństwa turystów, szczególnie w sezonie letnim,
  - 27) rozwijanie regionalnych systemów informacji turystycznej zintegrowanych z innymi systemami informacyjnymi województwa,
  - 28) prowadzenie regionalnej polityki turystycznej oraz zwiększanie wydatków na turystykę w budżetach wojewódzkich, miejskich, powiatowych i gminnych,
  - 29) tworzenie, realizowanie i aktualizowanie strategii rozwoju turystyki w województwach, powiatach i gminach dostosowanej do wielkości, struktury i dynamiki ruchu turystycznego,
  - 30) budowanie marki regionu turystycznego,
  - 31) tworzenie oraz rozwijanie produktów turystycznych, kulturowych i tradycyjnych wykorzystujących specyficzne zasoby regionalne,
  - 32) organizowanie imprez promujących regiony również poza miesiącami letnimi w celu wydłużenia sezonu turystycznego,
  - 33) prowadzenie bieżącego badania ruchu turystycznego.
- Poznanie silnych stron regionu, które należy wzmacniać oraz określenie istniejących barier rozwojowych, które powinno się pokonywać jest warunkiem efektywnego i skutecznego rozwoju.

5. WNIOSKI

1. Turystyka jako istotny czynnik polityki regionalnej została uznana, zgodnie ze Strategią Lizbońską, za jeden z priorytetów polityki spójności UE w latach 2007 – 2013, zarówno w aspekcie konwergencji, jak i współpracy terytorialnej.
2. W latach 1995 – 2010 większą liczbę turystów ogółem oraz turystów zagranicznych korzystających z obiektów zbiorowego zakwaterowania odnotowano w Szczecinie i Gdańsku, niż w Świnoujściu i Gdyni. Przyczyną takiego stanu może być wzrastająca liczba miejsc noclegowych w hotelach i motelach oraz większy stopień ich wykorzystania, szczególnie w tych dwóch miastach.
3. W badanych latach nastąpił mniejszy wzrost liczby udzielanych noclegów w całych województwach (zachodniopomorskim i pomorskim), niż w miastach portowych o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej (Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni). Oznacza to spadek liczby noclegów udzielanych w innych miejscowościach na terenie tych województw. W tych czterech miastach rozwijana jest baza noclegowa zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym.
4. Na podstawie analizy stopnia wykorzystania bazy noclegowej w Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni stwierdzono, że istnieją znacznie większe możliwości w zakresie obsługi ruchu turystycznego na ich terenie.

5. Turystyka zagraniczna przyjazdowa we wszystkich czterech miastach odgrywa istotną rolę, a udział turystów zagranicznych w ogólnej liczbie turystów korzystających tu z noclegów jest znaczny. Dużo wyższy niż w przypadku całych województw zachodniopomorskiego i pomorskiego. Utrzymanie dotychczasowego ruchu turystycznego na tych obszarach oraz dążenie do jego zwiększenia jest istotne ze względu na rozwój całych obu województw zachodniopomorskiego i pomorskiego.
6. Skuteczne stymulowanie rozwoju regionów nadmorskich, z uwzględnieniem istotnego wpływu turystyki, wymaga podjęcia wielu odpowiednio zaplanowanych i skoordynowanych różnorodnych działań. Efektywna obsługa ruchu turystycznego wymaga działań między innymi w zakresie dostępności transportowej, zagospodarowania turystycznego, promocji, edukacji, bezpieczeństwa, polityki regionalnej i turystycznej, a także kompleksowych badań naukowych.

6. BIBLIOGRAFIA

- [1] *Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej*, Komunikat Komisji Wspólnot Europejskich, COM(2007) 621, Bruksela 2007
- [2] Christowa Cz.: *Działania dedykowane polskim portom morskim wynikające z syntezy najlepszych praktyk stosowanych w wybranych portach europejskich. Sfera administracyjno-zarządcza, eksploatacyjno-usługowa i inwestycyjna*, [w:] *Analiza najlepszych praktyk w zakresie zarządzania w portach morskich Unii Europejskiej*, monografia pod redakcją naukową prof. nadzw. dr hab. Czesławy Christowej, Wyd. Naukowe Akademii Morskiej, Szczecin 2010
- [3] *Europa – najpopularniejszy kierunek turystyczny na świecie – nowe ramy polityczne dla europejskiego sektora turystycznego*, Komunikat Komisji Europejskiej, KOM(2010) 352, Bruksela 2010
- [4] Gołębski G.: *Region jako miejsce koncentracji ruchu turystycznego*, [w:] *Kompendium wiedzy o turystyce*, praca zbiorowa pod redakcją G. Gołębskiego, PWN, Warszawa 2009
- [5] Hącia E.: *Znaczenie turystyki w rozwoju miast portowych i regionów nadmorskich*, *Logistyka*, 5/2011
- [6] Hącia E.: *Analiza funkcji turystycznej regionu zachodniopomorskiego jako generatora zapotrzebowania na przewozy*, [w:] *System transportowy regionu zachodniopomorskiego. Ocena stanu*, monografia pod redakcją naukową Cz. Christowej, Wyd. Naukowe Akademii Morskiej, Szczecin 2010
- [7] Meyer B.: *Główne czynniki i kierunki rozwoju ruchu turystycznego*, [w:] *Obsługa ruchu turystycznego*, praca zbiorowa pod redakcją B. Meyer, PWN, Warszawa 2007
- [8] *Odnowiona polityka turystyczna UE: Ku silniejszemu partnerstwu na rzecz turystyki europejskiej*, Komunikat Komisji Wspólnot Europejskich, COM(2006) 134, Bruksela 2006
- [9] *Turystyka w województwie pomorskim w 2010 r.*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2011
- [10] *Turystyka w województwie zachodniopomorskim w 2010 r.*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2011
- [11] *Wpływ turystyki w regionach przybrzeżnych*, Rezolucja Parlamentu Europejskiego (Dz. Urz. UE 2010/C 45 E/01)
- [12] www.stat.gov.pl/bdl – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego